

SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

L. XIV, 9

EL VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA

22. 6. 1967

DVA NOVA DONESKA K LEVSTIKOVEMU MARTINU KRPANU

Tine Debeljak

Da sem dal Levstikovega Martina Krpana na program predavanj literarnega odseka, sta me napotili dve stvari; prvič: 110 letnica povestice in drugič: bližajoča se krstna predstava nove Vombergarjeve dramatizacije, ki jo pripravlja za prihodnji mesec Slovensko narodno gledališče v Buenos Airesu (v režiji in zamisli Maksa Borštnika). Pa ne mislim govoriti o tej novi dramatizaciji, temveč ta mi je dala pobudo za večje zanimanje za Levstikovo povest in ob njej sem prišel na nekatere stvari, ki se mi zde nove in poudarka vredne ter za razumevanje te preproste Levstikove umetnine zelo važne.

Tudi ne mislim govoriti o literarno zgodovinski plati Martina Krpana, komaj da bom omenil njega prvotno koncepcijo, ki je bila obširnejša in drugače zasnovana, pa jo je Levstik zavrgel in ki je prišla v slovensko literarno evidenco šele l. 1931, ko jo je Slodnjak ponatisnil iz rokopisa. Pač pa bom poudaril drugo inačico, našo tradicijsko obliko, kot dovršeno ljudsko narodno povest, ne brez vzroka podano v usta „Močilarju, ki mu je včasih kaj razkladal“... O njej sem svoj čas zapisal, da je umetniško dovršenejša kot osnutek s poudarkom mitologije in politične satire, ta pa je napisan zgolj zavoljo preprostega nazornega ljudskega pripovedovanja, seveda na osebnoten, Levstikov način, ki mu daje umetnostno vrednost. Kljub vsem literarnim virom iz hrvatske, srbske in celo ruske narodne pesmi, ki se navajajo, pa se mi je že takrat (1942) zdela povest plod slovenske ljudske literature, folklorne, domačih narodnih virov...

In tu pride zdaj prva novost: ko sem z dramatikom Vombergarjem govoril o načinu njegove dramatizacije, mi je omenil, da je vporabil za večjo odersko zapletenost in notranje stopnjevanje več novih motivov, oseb, ki se mu zde, da spadajo v ta ljudski motiv Krpana, kakor ga je še on sam slišal med ljudstvom, od starih pripovednikov. Prosil sem ga, naj mi zapiše ta pripovedovanja, ki se jih spominja iz mladosti. Kot desetletni otrok je poslušal pripovedovanja stare Podlogarjeve Alenke iz Cerkelj, predvsem pa starega „Špinovih oča“ iz Pravnega, ki je bil tedaj že čez devetdeset let star. Umrl je l. 1913 in je torej moral biti rojen okrog 1820. Torej je bil deset let starejši od Levstika. Ker je lahko sprejel snov še od svojih staršev ali celo dedov, gre tradicija teh pripovedovanj še sto let nazaj... Lahko pa je tudi, da so podobne ljudske folklorne stvari že odmev Levstikovega tiskanega Krpana, ki je bil že petdeset let med ljudstvom (od 1858)! Toda ker je bil

(Dalje na 8. str.)

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

Literarni odsek

Četrti kulturni večer v soboto 1. julija 1967 ob sedmih, v mali dvorani Slovenske hiše

DVA NOVA DONESKA K LEVSTIKOVEMU MARTINU KRPANU

Predava univ. prof. dr. Tina Debeljak

PISATELJ KAREL MAUSER JE PREJEL LITERARNO NAGRADO „VSTAJENJE“

Razsodišče nagrade Vstajenje se je sestalo 3. junija 1967 v Trstu in prisodilo nagrado za najboljšo slovensko leposlovno knjigo, ki je izšla 1966 v zamejstvu, pisatelju KARLU MAUSERJU iz ZD, za tretjo knjigo trilogije „Ljudje pod bičem“.

Podelitev nagrade je razsodišče, ki ga sestavljajo Martin Jevnikar, Franc Jęza, Anton Kacin in Rafko Vodeb, takole utemeljilo:

„Pisatelj je v trilogiji zajel slovensko življenje od začetka druge svetovne vojne do prvih povojnih let, torej dobo, ki je bila najhujša za ves slovenski narod. V delu je prikazal tuje in domače zastopnike različnih nazorov in značajev, a do vseh je odkrito nepristranski in pošten. Zlasti je uspel v tretjem delu, kjer je na prepričljiv umetniški način zaključil usode svojih ljudi, ki so bili ves čas pod dvojnimi bičem: enega so vihtele zunanje razmere, v prvi vrsti vojna in socialistična revolucija, drugega lastna vest; eni so pod udarci dozoreli (Silva, Viktor, Nataša), drugi so se zlomili (Razpet, Lidija), tretji so skušali neočiščeni zbežati v tujino (Bregar), četrti pa so zatrli lastno vest in šli po svoji poti dalje (Saša, Cestnik).“

Pisatelj je vse osebe psihološko globoko doumel in življenjsko polno podal, da spadajo med najboljše v slovenskem slovestvu, trilogija sama pa je tehna oživetev polpretekle dobe.“

Slovenska kulturna akcija svojemu člamu in sodelavcu iskreno čestita.

POTREBNO POJASNILO

Pogosto naletimo na pripombe, da so cene za tekoči letnik previsoke (povišek pa velja samo za Argentino in Južno Ameriko). Toda po kratkem pregledu bo jasno, zakaj je moralo do tega priti. Cene pretekle knjižne zbirke so bile določene v januarju 1965 in so bile doslej npr. samo v tiskarniški stroki cene trikrat povišane zaradi predpisov tukajšnjega socialnega ministrstva. Poleg tega se je treba ozreti po razmerju med tukajšnjo in zunanjo valuto sedaj in pred tremi leti in bomo kmalu opazili, da je sedanji peso za sto odstotkov na slabšem kot pa je bilo v januarju 1965. Dogaja pa se še to: dočim so se medtem tudi plače in nujno dohodki vsem sorazmerno zvišali, ostaja slovenska knjiga še vedno najcenejša dobrina. In želela vam bo ostati deset in desetletja z eno samo prošnjo, da bi ji ostali zvesti in jo vzljubili.

CORREO
ARGENTINO
SUC. 6

TARIFA REDUCIDA

CONCESION 6228

R. P. I. 910730

SEDANJI POLITIČNI IN IDEJNI TOKOVI NA HRVAŠKEM

Prof. Nikola Čolak, sodelavec Mihajla Milajlova, ki je v času zadrškega procesa izbral svobodo, je v časopisu „Hrvatska država“ (nov. dec. 1966) objavil pregled sedanjega hrvaškega in idejnega strujanja, ki je zaradi avtorjeve poučenosti iz prvih virov našel pot tudi v obvestila velikih informativnih ustanov v mednarodnem svetu. Gotovo bo informativno koristil tudi Slovencem.

Trije politični temeljni dejavniki današnje Hrvatske so: komunistična partija, katera je na oblasti, katoliška cerkev in politična opozicija, katera ne kaže javno svojega političnega stališča. Vsakega teh treh kompliciranih faktorjev je mogoče še razčleniti v sestavljajoče ga skupine.

V zvezi komunistov Hrvatske so štiri osnovne frakcije: jugoslovanska politična struja, jugoslovanska integralna struja, zgolj komunistično internacionalna struja hrvatskih kominformistov in hrvatska nacionalna struja.

Izmed teh je po številu brez dvoma najmočnejša tista, ki je odpravila jugoslovanstvo kot etični pojem in se priznava k Jugoslaviji kot politični tvorbi, ki da Hrvatski v okviru sedanjih razmer na Balkanu in v Evropi sploh najbolj ustreza. Tej smeri pripadajo ljudje iz vseh plasti in generacij, pravi Hrvati in nacionalne manjšine. K tej struji se priznavajo skoraj vsi hrvaški prebivalci pravoslavne vere, ki se imajo bolj ali manj za Srbe. V njih je še živa izkušnja iz časa vojske, ko se jih je s hrvatske strani poskušalo dobesedno eliminirati. Zato so tudi najhujši, da, smrtni sovražniki hrvaške države.

Ostale tri skupine so glede na število daleč manjše. Danes je na Hrvatskem le malo komunistov, ki bi propagirali integralno jugoslovanstvo, t. j. jugoslovansko nacijo. Vendar so med njimi celo entuziasti, ki so deloma preostali še iz karadžorževske Jugoslavije, deloma pa izhajajo iz mlajše generacije, ki je bila vzgajana v nebuloznem jugoslovanstvu in hočejo ugotovljati jugoslovanski narod celo v zgodovinski preteklosti. Tej skupini po večini pripadajo ljudje iz srednjih plasti, kateri so obtičali na začetku ali sploh kako na pol poti intelektualne izobrazbe ter srednji in nižji oficirski čini s svojimi družinami.

Poleg te številno najšibkeje skupine so kominformovci, ki so se do danes samo deloma inkorporirali Zvezi komunistov, po večini pa so organizirani izven partije in pripravljene okrepiti ekstremne komunistične struje. To skupino sestavljajo nepomemben del nekoč vodilnih partijskih funkcionarjev, po večini pa navadni nekdanji „proletarci“, ki so razočarani zaradi politike Zveze komunistov po letu 1948.

Najmlajša skupina, ki pa nagloma raste, je hrvaška nacionalna struja. Danes številno gotovo prekaša informbirojevce in jugoslovanske integraliste. V njej se zbirajo tisti, ki so nekoč bili za politično jugoslovanstvo in danes pod vtisom tragične jugoslovanske resničnosti, ki de facto pomeni počasno likvidacijo hrvaškega etnikuma in njegovih zgodovinskih ter integralnih obzemelj, žive in umirajo kot pošteni Hrvati. To skupino sestavljajo predvsem pripadniki iz čisto meščanskih in kmečkih družin prihajajoče mlajše generacije. V njej so v prvi vrsti severna Hrvatska in samo po sebi umevno tiste pokrajine, ki so bile vedno hrbenca hrvaškega etnikuma, namreč Lika, Dalmacija, Bosna in Hercegovina. Tej skupini ne pripada skoraj noben člen tujih nacionalnih manjšin, v nje žilah teče hrvaška kri in presega razredne in stanovske razlike. Tolažljivo je, da tej skupini pripada tudi del najvišje partijske plasti.

Samo kot fasade partijskega totalitarizma funkcionirajo oficialne organizacije kot Socialistična zveza, sindikati in podobno, ne vršijo nobenih realnih funkcij in niti niso realne moči. Obstajajo bolj na papirju kot v resnici.

Ne da bi hotela, je tudi katoliška Cerkev na Hrvaškem politična moč. To je uvidela tudi na oblasti nahajajoča se partija in je v zadnjih letih zato vse storila, da bi se spet navezali nepremišljeno pretrgani diplomatski odnosi z Vatikanom. Rezultat teh prizadevanj je belgrajski protokol (junija 1966). Vendar je treba dobro razločevati med katoliško Cerkvijo, ki v deželi sami kot moč deluje, in pa njenim uradnim zastopstvom v Vatikanu, ki brez dvoma ima mednarodni ugled. Partiji gre predvsem za to, da na zunanje-političnem področju pridobi glas miroljubne in konstruktivne organizacije, medtem ko tišči k tlom vse realne notranje moči, vstevši katoliško Cerkev. Sedanja vatikanska diplomacija tega dvojnega obraza Zveze komunistov Jugoslavije, ki je vanjo vključena Zveza komunistov Hrvatske, ni spreumela, samo tako je mogoče razločiti,

da je nasledla pretkani diplomaciji jugoslovanskih komunistov.

Realni faktor moči pa katoliška Cerkev na Hrvaškem ni kot vatikanska diplomacija s peščico zakulisnih zastopnikov iz Hrvatske v Rimu in v domovini. Poglavitna moč katoliške Cerkve v Hrvatski so verniki s klerom in episkopatom na čelu.

Kot nepomembno manjšino je treba označiti tiste višje katoliške klerike, ki so — očitna ironija usode — v zgodovini vedno zastopali stališča, ki niso bila v prid hrvatstvu. Tudi danes je tako.

Prav tako nepomemben del katoliške Cerkve na Hrvaškem so tako imenovani ljudski duhovniki, torej člani Društva katoliških duhovnikov, izza katerih stoji vendar nepomembna manjšina konfesionalno integralno orientiranih Jugoslovanov. Gotovo pa so ti z belgrajskim protokolom in zarad dosledne in močne podpore partije pridobili na moči.

V nasprotju s katoliško Cerkvijo, pravoslavno cerkev na Hrvaškem in muslimansko versko organizacijo v Bosni in Hercegovini ni mogoče šteti za večjo realno politično moč. Že dolgo tega sta upognili glavo pred komunistično tiranijo.

Tretji in pač najmočnejši politični faktor je odprta in skrita opozicija vseh mogočih barv in tendenc: od jugoslovanske integralne antikomunistične smeri do ustašev. V opoziciji do komunizma in njegovega režima so iz najbolj različnih razlogov hrvaška državotvorna demokratična in hrvaška državotvorna totalitarna struja, zadnja z ustaškimi tendencami, jugoslovanska politična in jugoslovanska integralna skupina in pa hrvaški informbirojevci, ki so kot frakcija v odkriti opoziciji do partije.

Po številu sta brez dvoma najmočnejši obe imenovani državotvorni skupini, ki za njima stoji najmanj petinosemdeset odstotkov vseh Hrvatov. Četudi se ne sme podcenjevati ekstremne državotvorne skupine ustaškega tipa, je vendar treba priznati kot dejstvo, da danes velika večina prebivalcev Hrvatske želi lastno državo, pri tem pa se vzpostavitev države ne sme enačiti z likvidacijo pravoslavnih Srbov na Hrvaškem in tudi ne z večnim sovraštvom do vzhodnega sosedu, ki je brez dvoma vzrok takih ekstremnih in šovinističnih tendenc pri Hrvatih.

V demokratični državotvorni skupini je danes na Hrvaškem: večina HSS, velik del mestnega proletariata, ki sta ga razočarala komunizem in jugoslovanska državna skupnost, in pretežni del meščanskih plasti.

Ustaški skupini so še vedno zveste družine ustašev, njej pa se priznava tudi del mlajše povojne generacije, ki se je zaradi gospodarskega izžemanja Hrvatske in zaradi hitro napredujoče kolonizacije naše domovine naučila Srbe tako sovražiti, da je nihnila v nasprotni šovinistični ekstrem.

Po številu daleč šibkejši sta jugoslovanski skupini. Integralnih Jugoslovanov je v opoziciji zelo malo. Pripadniki teh skupin prihajajo iz meščanskih plasti.

Iz strahu, da bi pri razdelitvi Jugoslavije prišli pod Srbijo, se drže Jugoslavije muslimani, čeprav niso zastopniki integralnega jugoslovanstva.

Med idejnimi tokovi je treba označiti za vodilna: cerkveni in demokratično-socialistični.

Cerkveno strujo napolnjuje duh drugega vatikanskega koncila, ki ga razširjajo predvsem zelo razširjeni „Glas koncila“ in drugi cerkveni listi. To je duh tolerance nasproti ateizmu in sprave med Cerkvijo in državo. V konkretnih hrvaških razmerah je ta struja najmanj realna, ker pridiguje toleranco nasproti komunističnim ateistom, ki svoje militantno antireligioznostno stališče samo na zunaj in iz taktičnih razlogov skrivajo. Pridiga spravo z drugimi krščanskimi nacionalnimi religijami v trenutku, ko je hrvaški narod gospodarsko izžeman v toliki meri, da si mora četrti del Hrvatov služiti kruh izven domovine, medtem ko njihovo deželo naseljujejo Srbi, ki krepijo tako že na sebi močno pravoslavno manjšino na Hrvaškem. V današnjih razmerah, ko srbski etnikum vnovič biološko ogroža hrvaški narod in se iz Hrvatske v pospešenem tempu dela srbska kolonija, pomeni ta kulturna struja (namreč cerkvena struja) favoriziranje tega procesa.

Struja marksističnih intelektualcev okoli zagrebškega časopisa Praxis se izredno trudi, da bi odkrila v Marxu humanizem in tako vsaj njemu, tvorcu komunizma, vrnila avtoriteto voditelja in preroka novega časa in novega duha. Nasproti režimu, ki namesto ideologije stavi nehumanu prakso prigrabljene oblasti, je v poštenem odporu. Zadržanje Supeka in drugih zagrebških filozofov, tudi srbske narodnosti, ki v Hrvatski gledajo svojo domovino, zasluži spoštovanje tudi od tistih, ki zastopajo popolnoma drugačna, nasprotna idejna stališča.

BORBA ZA SVOBODO BESEDE V SOVJETSKI ZVEZI

Redni kongres sovjetskih književnikov bi moral biti že lansko jesen. Zaradi letošnjega jubileja oktobrske revolucije pa so ga prestavili na konec maja 1967. Toda jubilej ni bil edini razlog za zamudo. Med člani Zveze sovjetskih pisateljev je namreč preveč nasprotij med pripadniki ortodoksne partijske linije na eni strani in zagovorniki popolne svobode pri duhovnem ustvarjanju na drugi strani; upali so doseči neko poravnavo ali zblizanje med obema taboroma in to na pragu slovesnih proslav, napovedanih za oktober 1967. Na zasedanju majskega kongresa književnikov pa je danes v svetu gotovo najbolj znani ruski pisatelj Ilija Ehreburg opisal ponujajočo se debato s temi besedami: „Danes imamo v Rusiji dve vrsti ljudi: na eni strani tiste, ki mislijo in na drugi strani take, ki ne mislijo. Toda kljub svojim nasprotjem se zaradi trenja med obema zadeve paganjajo naprej.“ Na vprašanja, kdo so tisti, ki ne mislijo, je za tuje dopisnike izzvenel sibilinsko odgovor tako, da je mislil pod nemislečimi tiste, ki zagovarjajo partijsko ortodoksno linijo.

Zveza je razposlala okrog 590 vabil. Po dosedanji praksi v Sovjetski zvezi bi morala biti udeležba 99 odstotna, toda doma jih je ostalo 53, torej 10 odstotkov, izredno številno takih, ki že nočejo biti več koeksistenčniki. Še bolj jasen pa je bil protest tistih, ki danes v ruski književnosti največ pomenijo. Protestirali so z abstincenco Aksenov, Martinov, Pavstovski, Katajev, Šolukin, Smirnov... Mnogi drugi vidni so sicer prišli, toda so ves čas zasedanja molčali. Jevtušenka so nujno poklicali iz Fatime ter je opravil pot vrnitve po najhitrejših letalskih zvezah. Pesnik-turist, ki ga režim pošilja v tujino izpričevati „svobodo“ besede, je naglo ubogal povelje svojih ukazovavcev. Pomen kongresa so reševali tile ortodoksneži: Sergej Pavlov, Epičev in Mihael Šolohov, lanski Nobelov nagrajenec. Ves potek debate pa je bil trdno v rokah tajnika komsomola, dočim je politični komisar generalnega štaba sovjetske vojske razlagal pisateljem idejne temelje za sodobno sovjetsko literaturo. Na koncu njegovih referatov je bila sprejeta resolucija, ki odreja sovjetskim pisateljem še naprej socialistični realizem kot temelj literarnega ustvarjanja. Nekateri so pričakovali, da se bo ob tem vnela polemika med uredniki Novega mira na eni strani in Oktobra na drugi, ker je Novy mir znan po tem, da je objavil celo vrsto spisov v popolni opoziciji proti uradnim navodilom. Toda debate ni bilo, ker je Šolohov krenil na pot zasmehovanja in cinizma proti tistim, ki bi hoteli v literaturi hoditi svojo pot. Zaključek kongresa je izzvenel v ugotovitev, da mora sovjetska literatura še naprej ostati politična in naivno optimistična. Samo na tej osnovi se bo oblikovala prava koeksistenca s sovjetsko sodobnostjo: samo to sme biti vir za tiste, ki čutijo potrebo po literarnem ustvarjanju. „Sovjetski pisatelj mora v svojih spisih še naprej slaviti državljanja kot človeka brez problemov, prežetega z zmagovitim zanosom pri ustvarjanju komunistične brezstrzredne družbe,“ končuje svoje poročilo moskovski dopisnik pariškega Figaroja.

Šolzenicin je pred leti doživel svetovno slavo, ko je objavil delo „En dan Ivana Denisoviča“. Knjiga je vsebovala popis grozot v Stalinovih koncentracijskih taboriščih, kjer je bil Solženicin devet let zaprt. Ko je bila borba za destalinizacijo na višku, je Hruščev sam odobral izid knjige, potem ko je povest najprej izšla v nadaljevanjih v reviji Novy mir. Predno je izšla v knjižni obliki v Moskvi, so že začeli izhajati prevodi v raznih svetovnih jezikih po vseh kontinentih. Po zatonu Hruščeva je še moglo iziti delo „Hiša Matrone“, spet obračun z zmotami partije, toda poslej je pisatelj moral v zatišje in molk. Na kongres ni bil niti povabljen, vendar pa njegovi spisi ilegalno izhajajo v razmnoženinah in tako je ob kongresu Moskvo preplavilo pismo, ki ga je Solženicin poslal vodstvu pisateljske zveze, da bi ga prebralo med zasedanjem. Na kongresu seveda nikdo o tem ni črnil besede, pač pa ga je dobil v roke tudi moskovski dopisnik pariškega Le Monde-a in je bilo potem v celoti objavljeno v izdaji z dne 7. junija. Dopisnik poroča najprej, da se je med zasedanjem oglašil francoski delegat Armand Lanoux in terjal obnovo procesa proti Sinjavskemu in Danielu in njuno oprostitve, vendar ga drugi francoski delegat partijec znani Roger Garaudy, udeležanec vseh dialogov s katoliškimi intelektualci na zapadu, ni podprl. Solženicin začelja pismo z opravičilom, češ da se mora posluževati take poti, ker mu ni bilo dovoljeno priti na kongres in tam na tribuni povedati svoje misli. Vabila ni prejel in so mu oblasti za tiste dni ovirale svobodo gibanja.

Ustava seveda cenzure ne dovoljuje, pravi pisatelj, in Sovjetska zveza ima cenzuro, ki nikdar ne pove svojega imena in glasno ne izreče besedice ne, pač pa zna uveljaviti svojo težo z vso trdostjo pesti. Njen urad nosi ime „Glavit“ (glavni urad za literaturo) in tam so zbrani ljudje brez kulture, ki dajejo dovoljenje

(Dalje na 6. str.)

Med bivanjem v Ljubljani je Lovro Matačič v izjavi Delu tudi dejal: „V Ljubljani se počutim kot doma. Spremljam glasbeno dogajanje pri vas. Ena od glavnih odlik — poudarjam — je ta, da ima vsestranska kulturna klima pri vas konstantno raven. Ne pozabimo, da je izpisana na pročelju Slovenske filharmonije letnica 1702. Kako zgodaj je ta narod sledil evropskemu glasbenemu dogajanju! Spomnim naj, da je celo veliki Beethoven posvetil filharmoničnemu orkestru v Ljubljani partituro šeste simfonije (le-ta je bila na programu sedanjega koncerta), da je skladatelj Schubert prosil za službo v Ljubljani, da so med Slovenci postavljali prve temelje glasbene produkcije veliki dirigenti Mahler, Talych, Reiner.“

Za bodoče zveze z Ljubljano pa je dodal: „Želim si tesnejših stikov z Ljubljano. Začeli so se v letu 1923 v dobi Mateja Hubada. Mogoče bi le katera izmed akademij organizirala nekaj mesečne tečaje za spoznavanje opusov Wagnerja, Monteverdija in drugih. Rad bi zapustil mladim svoja umetniška izkustva. Vsekakor pa se še vidimo — v Ljubljano se bom rad vračal.“

Ob gostovanjih v Tokiu se je srečal z nenavadnimi spoznanji: „...V enajstmilijonskem Tokiu imajo sedem simfoničnih orkestrrov. Pred Novim letom izvedejo vsi orkestri v enem tednu vsaj po trikrat Beethovenovo IX. simfonijo (skupaj 21 izvedb). Ne vem, kako so se odločili za to, občutiš pa to dogajanje kot narodni praznik. Pomislite, mladi prihajajo na koncerte s partituro. Več kot razveseljivo! — To in še nekaj: jeseni bom tam ponovno interpretiral Beethovenovo IX. simfonijo. Japonska televizija in njen simfonični orkester sta me počastila s častnim članstvom. Pri njih dirigiram še Richarda Straussa, Monteverdija, Brucknerja, Messiana. Gostoval sem po vseh kontinentih, razen v Avstraliji... Da je Bach v nekaj veroval, ko je komponiral Matejev pasion, sem prepričan. Tudi šostakovič veruje v večnost... Dirigiral bom tudi najekstremnejša dela, da le odkrijem v njih nekaj lepega... Vendar nas je vedno teže razburjati z eksperimenti, saj se zgodi, da smo ob novih delih prišli do tiste stopnja, ko sam avtor več ne spozna svojega zapisa...“

— Ljubljanska Drama je sredi junija dva dni gostovala v Trstu in so uprizorili himnočno dramo Ivana Mraka „Marija Tudor“. Četudi je gledališka sezona v obmorskem mestu že bila pri kraju, je vendar bilo oba dni gledališče polno. Gostovanja se je udeležil tudi avtor drame dramatik Ivan Mrak in imel prvi večer pred predstavo predavanje o svoji pisateljski poti.

— Slovensko ljudsko gledališče iz Celja je v maju gostovalo v ljubljanskem Mestnem gledališču. Upozorili so slovensko dramsko noviteto, ki jo je napisal Janez Žmavec „Podstrešje“.

K novejši struji hrvaških demokratičnih socialistov spada pripadniki generacije iz dobe komunističnega eksperimentiranja, nekateri izmed njih so katoliki ali pravoslavni, drugi ateisti. Kakor Djilas negirajo komunizem kot teorijo in prakso, odklanjajo marksizem kot svetovni in življenjski nazor in pojmujejo družbo kot organizacijo popolnoma svobodnih in enakih ljudi, ki se zavedajo svojega izvora iz istega vira, zato drug drugega spoštujejo in se imajo za enake med enakimi. Tako zanikujejo komunizem kot en, razjedajoči individualizem pa kot drug ekstrem. Ta skupina je ustanovila neodvisni časopis „Svobodni glas“. Hoče z

glavnim pobudnikom univ. prof. Mihajlom Mihajlovom bojevati boj vsaj na eni fronti, namreč proti komunizmu, in zato sega preko meja Hrvatske. To se pravi, veže se s sorodnimi demokratičnimi močmi med narodi jugoslovanske državne skupnosti in se z njimi vsaj v prvi fazi skupaj bojuje za osvoboditev Hrvatske od komunizma in srbske hegemonije. De facto gre za liberalno skupino, četudi s socialističnimi tendencami. Kljub temu, da ima ta struja pretežno ideološki značaj, stremijo vendar njena temeljna priznavanja tudi k nacionalnim političnim ciljem.

N T.

ZA TISKOVNI SKLAD GLASA so darovali: č. g. Janez Zupan, Bolivija, 340 pesov; č. g. Boris Koman, Mar del Plata, 400 pesov; N. N. Bariloche, 500 pesov; N. N., Buenos Aires (izgubljena stava) 200 pesov; g. Božo Eiletz, Olivos, 1000 pesov; g. Ivan Trtnik, Buenos Aires, 300 pesov. — Vsem najlepša hvala!

KOLIKO JE DVAKRAT DVE?

Zgodovinski inštitut moskovske univerze pripravlja šesti zvezek Zgodovine ruske komunistične partije — boljševikov, kratko KPb, opremljeno z vsemi prilastki resnice in pravovernosti. Zvezek obsega ravno dogodke v oktobru 1917, ko se je pripravljala zaključna doba revolucije in prevzem oblasti po boljševikih. Ker je ob petdesetletnici živih še nekaj starih boljševikov iz tistih dni, so jih povabili na simpozij, potem ko so jim dovolili vpogled v krtačne odtise že tiskanega rokopisa. Toda posveti so bili tajni in je bila zborovalna dvorana zastražena, ker je bil mlajšim zgodovinarjem dostop strogo prepovedan. Debate so bile posnete na magnetofonski trak, vendar prepovedane za objavo, toda v Moskvi že nekaj mesecev izhaja ilegalna revija Feniks 66, ki so ji prišli v roke zapiski o razpravljanju in jih je objavila. Sedaj jih objavljajo tudi že na zapadu. Debata se je namreč zaključila z ukanim sklepom, da se zgodovina KPb ne sme pisati na podlagi resnice, ampak po dokumentih iz uradnih arhivov komunistične stranke. Moskva je zavalovala v zgražanju in odporu, nevdžranost uradnih tez pa je obsodil celo tednik Literarneja gazeta (št. 11, 1967) in objavil zgodbo pod gornjim naslovom:

„Stari profesor matematike je učence učil, da je dvakrat dve devet. Nekega dne pa se je poslovil od šole in stopil v pokoj. Gimnazijski šolski zbor se je zato zbral, da bi sklepal o nadaljnji šolski politiki. Vsi so se strinjali, da bi odkritje resnice o pravem izidu računa dvakrat dve je štiri pri učencih vplivalo preveč kruto in izzvalo nevaren pretres možganom. V izogib neprijetnih posledic se je profesorski zbor odločil za rahel prehod: novemu profesorju matematike je bilo naročeno odslej učiti, da je dvakrat dve sedem. Toda med učenci se je pojavil nerazumljiv nemir. Večina je še kar naprej pisala v zvezke, da je dvakrat dve devet, kajti niso razumeli, zakaj bi se morali otresti starega nauka. Najbolj pridni in tudi tisti, ki so bili najbolj brezbrizni, pa so kar takoj pokorno začeli pisati, da je dvakrat dve sedem. Tedaj pa se je zgodilo, da so izzivači začeli po stranišču in po stenah pisati s kredo nekaj nezaslišanega; hladno so zapisali, da je dvakrat dve štiri. Seveda se je takoj moglo ugotoviti, da so bili to najbolj nemarni, nevdžojeni učenci na šoli. — Še huje se je zgodilo med odmorom na dvorišču. Učenci, znani po ambicioznosti in avantgardnosti, so se zbrali v kot in ko so zagledali šolskega ravnatelja, začeli tuliti — na ves glas: dvakrat dve je tri in — za višek vsega —: dvakrat dve je ena.

Samo ob sebi pa se razume, da noben gimnazijec ni niti za trenutek podvomil, da je resnica samo ena in sicer: dvakrat dve je štiri. Kajti vsi so znali šteti na svoje prste!“

— Državna univerza na Floridi, ZD, ima poseben inštitut za slovanske in vzhodnoevropske probleme. Med drugimi zadevami, ki so letos na sporedu je prof. Thomas F. Magner 6. marca predaval o temi „Politična vprašanja v razvoju srbohrvaškega jezika“. Prof. Magner je vodja Slovanskega inštituta na državni univerzi v Pensilvaniji.

— Radijska postaja WFSU-FM, na Floridi v ZD, je začela 21. februarja oddajati glasbo slovanskih komponistov. Spored se je začel z renesančno in baročno glasbo slovenskih glas-

Profesorja doktorja Brumna poznamo v emigraciji kot pisatelja raznih člankov, predavatelja, govornika ter znanstvenega raziskovavca slovenske kulturne zgodovine, predvsem dr. J. Ev. Kreka. V vsem tem nadaljuje svoje delo, katerega je opravljal v domovini. Kot strokovnjak se je pripravil na vseučiliško kariero iz pedagogike kot eden najboljših učencev svojega rojaka prof. K. Ozvalda, kateremu je bil dolga leta asistent in je tudi pri njem doktoriral z zanimivim delom „Kulturno-pedagoški pomen Slomškovega dela 'Blaže in Nežica'“. Razprava je izšla tudi knjižno ter vzbudila zanimanje. Pozneje je knjižno izdal komentirano izdajo tega Slomškovega dela. Na prošnjo ravnatelja I. Dolenca, urednika Krekovih Izbranih spisov, je prevzel urejevanje še neizdanih zvezkov. Bil je že tiskan V. zvezek v njegovi priredbi, na je vsa zaloga postala žrtev nacističnega uničenja Mohorjeve družbe aprila 1941. Rešil je samo krtačni odtis, iz katerega je pozneje svoj uvod tiskal v naših Vrednotah. Zdaj nadaljuje s Krekom in pripravlja o njem monografijo. S Krekom v zvezi stopajo pred njega problemi slovenske kulturne „narodne pedagogike“: šolske vzgoje, politike in organizacije, kar vse je predmet njegovih predavanj pri SKA in drugod. Sreča zanj je, da je zaposlen kolikor toliko v predmetu svojega poklicnega dela, toda ne na slovenskem temveč svetovnem območju, kajti pri veliki založbi Kapelus je ravnatelj oddelka za humanistične izdaje, predvsem pedagoška, psihološka, filozofska in podobna dela, kar mu omogoča, da je v svojem predmetu na višini sodobnega strokovnega ustvarjanja. To, kar so mu že v Ljubljani namenili, ko so ga poslali na študije v Nemčijo in na Angleško, da bi se usposobil za univerzitetnega profesorja, je dosegel zdaj, ko je bil izbran za profesorja na ukrajinski univerzi sv. Klementa, kjer je prevzel kurz pedagogike za vse slušatelje. Veseli smo, da moramo zdaj naznaniti njegovo prvo knjigo v emigraciji.

Da bi mogel njegovo knjigo kar najbolj predstaviti, sem se oglasil v njegovi prijazni vili v Hurlinghamu, da pred njegovo lepo in izbrano knjižnico izmenjava nekaj besed o njegovem preteklem, sedanjem in bodočem delu, predvsem pa o njegovih ISKANJIH, ki bodo v kratkem prišla javnosti v roke.

1. Kako ste se odločili, da ste to knjigo napisali?

„Morda bi Vam laže odgovoril, če bi me vprašali, zakaj je nisem že prej napisal. Saj se z vprašanji, ki jih tu obravnavam, ukvarjam že vse življenje; za skoraj vsako bi mogel navesti kako predavanje ali objavo iz prejšnje dobe, celo iz predvojnega. Če bi me tedaj vprašali, zakaj nisem knjige že prej napisal, bi Vam odvrnil, da zaradi težav pri vživljanju v novo okolje, zaradi težav z živci, ko sem moral pustiti pero počivati, zaradi težav s časom, sploh zaradi vseh vrst težav, ki jih tako poznate, posebej pa še zaradi nemožnosti, da bi v danih razmerah napisal nekaj takega, kar in kakor bi rad napisal. Ves čas pa sem ta vprašanja študiral in marsikaj o njih bral. Večkrat sem o teh vprašanjih tudi govoril v predavanjih (ki pa jih nisem napisal, vsaj velike večine ne). Prav za prav me je Krekova stoletnica prisilila, da sem zopet začel pisati. Razpis Velikonjeve nagrade SKA, posebej še rok za oddajo rokopisa, pa mi je prišel prav kot pretveza, da sem se prisilil in v danem času napisal, kar in kakor sem mogel.“

2. Zdelo bi se, da z zbirko niste povsem zadovoljni.

„Nisem. Saj v knjigi sam pravim, zakaj nisem. Pišem lahko le po kake tri ure tedensko, ob sobotah dopolne. Ob večerih ne morem in ne smem delati, ker potem ne zaspi. Sobotne popoldneve imam večinoma zasedene, nedelje pa potrebujem za popolni počitek. V kakih šestih mesecih tedaj, ko sem še delal druge stvari, nisem mogel spisov tako dognati, kakor bi rad. Če bi na vsak način hotel tako knjigo, kakor bi jo rad, je ne bi nikoli končal ali dal iz rok. A menim, da je končno bolje nekaj povedati jecljaje, kakor pa vse življenje igrati mutca.“

3. Vem, da vprašanja, ki jih v knjigi obravnavate, niso edina, za katera se zanimate. Kako da ste se prav teh lotili?

„Naše življenje v tujini z vsem, kar nam je prineslo, in pa razmere med nami — vse to me je sililo, da sem prav o teh vprašanjih še posebej mnogo razmišljal. Zlasti me je zanimalo vprašanje naše narodne ohranitve ali pa 'prenaroditve', kakor jo imenujem. Hotel sem ugotoviti, najprej, kako je s tem dejanski, kaj se v resnici dogaja, in ne le med nami, potem pa sem skušal ta dejstva tudi etično oceniti. Povedal sem v knjigi, kar mislim, da sem ugotovil, ne pa, kar bi rad, da bi bilo. Mislim, da nam je pred vsem treba poguma, da dejstvom pogledamo v oči. Vprašanje narodnosti, še bolj pa vprašanje pravilnosti ali nepravilnosti raznih oblik našega sožitja, so me gnala vedno globlje v problem pravega ravnanja zlasti v novih razmerah, na katere nismo bili pripravljene, in nazadnje do problema načel, po katerih naj bi svoje življenje uravnavali. Razmišljanje se je torej začelo nekako tam, kjer se knjiga zaključuje, in od tam sem prodiral do tég, z obravnavo katerih se knjiga začne. Nisem pa mogel dovršiti sestavkov o politiki, ki bi morali, po prvi zamisli knjige, priti med tiste o kritiki in one o narodnosti. Sam čutim tu vrzel, morda bravec ne bo toliko motila.“

4. Dve vprašanji se mi kar vsiljujeta ob Vašem odgovoru. Prvo je: Ali se Vam ne zdi, da so dosežki Vašega razmišljanja o narodnostnem problemu pri izseljencih precej pesimistični?

„Ne vem, če smemo govoriti o pesimizmu ali optimizmu, kadar se ugotavljajo dejstva. Ali je pesimist, kdor ugotavlja, da na osonji strani zasajen vinograd ne bo dal mnogo pridelka in da bo kisel? Kakor sem rekel, sem v svojem razmišljanju iskal samo resnico. Želel sem pač presoditi, koliko utegne imeti prav mladina, ki se nam oddaljuje, in koliko utegnemo biti krivi mi, kadar nima prav. Mladini pa bi rad tudi čisto stvarno pokazal, v čem imamo prav mi. Saj imamo oboji prav, v čemer imamo prav, ker in kolikor je stvarno tako. Če stvarnost ne sledi shemam, ki smo si jih zamislili brez študija iste stvarnosti, moramo pač popraviti sheme. Mislim pa, da me ni mogoče imenovati pesimista, hotel bi biti le realist.“

5. Omenili ste, da ste nameravali v knjigo vključiti tudi sestavke o politiki, pa jih niste utegnili napisati. Zato moje drugo vprašanje: Pa mislite o politiki še pisati?

„Rad bi in upam, da bom mogel. Trenutno pišem knjigo o Janezu Ev. Kreku (in se pri tem ukvarjam tudi z vprašanji politike); to delo mi jemlje ves prosti čas. Ne nameravam se lotiti ničesar drugega, dokler knjige vsaj v prvem zapisu (konceptu) ne dovršim, ker je drugače ne bom nikoli končal. Vsaka prekinitve me spravi s tira in mi je težko znova začeti. Na srečo jo imam že skoraj napisano. Seveda me čaka potem izdelava rokopisa in pretipkavanje, pri čemer moram spis dopolniti zlasti s konkretnimi podatki, ki jih sedaj ob pisanju ne utegnem iskati in čisto nimam kje najti.“

6. Vas smem vprašati, kako pišete?

„Četudi mi nekateri ne verjamejo, ko bero moje spise, pišem zelo težko. Zlasti težko začnem, pa tudi pozneje se mi rado ustavi in ne gre naprej. Marsikdaj presemim tiste sobotne ure pri pisalni mizi, ne da bi napisal deset stavkov. Včasih moram ves napor opustiti, ker uvidim, da je brez upa na kak uspeh. Kadar pa sem v teku in me snov zagrabi, pišem sicer s težavo, to je, težko gradim stavke, a vendar delam v neki mrzlici; misel se mi odpira na vse strani, da ji skoraj ne morem slediti; stavki se mi zapletajo, ker če hočem misli slediti, se ne morem preveč muditi pri podrobnostih. Kakor hitro obrnem pogled k njim, mi začne bledeti in se trgati glavna misel, pa se tudi docela pretrga. Zato tedaj kar pišem; ne morem in ne smem brskati po virih ali bibliografiji. Na kar se spomnim, si le naznačim za pozneje. Šele pri izdelavi in prepisovanju spisa vključujem opombe in navedbe. Zato morda niso vselej zadosti organske. Tudi navajam spise, ki so mi šele tedaj, pri izdelavi, in včasih celo bolj ali manj slučajno prišli v roke ter so kdaj tudi manjše dokumentarne vrednosti. To delam, ker z njimi svoje trditve bolj ilustriram in pojasnujem, kakor pa dokazujem. Le kadar kaj zares vedé povzemam od drugod, seveda vem, da to moram povedati in tudi povem. V zbirki *Iskanja* so zlasti v mnogih opombah navedeni spisi, ki jih ob pisanju niti poznal nisem; med njimi so koncilski teksti, pa npr. Janžekovičeva knjiga *Smisel življenja*. To sem dodajal ob ponovnem branju, nisem pa mogel tega upoštevati v celotni knjigi.“

7. Če bi Vas vprašal, kako bi na kratko označili to, kar ste hoteli s knjigo povedati, kako bi to storili?

„Tudi o tem sem v knjigi večkrat izrečno spregovoril. Morda bi najkrajše takole izrazil osnovno misel knjige: Povsem naravno je, da v živi skupnosti in zlasti še, kadar je postavljena pred nove probleme, nismo vselej vsi istega mnenja in da vsakdo skuša svojega tudi uveljaviti. Zato ni razdiravec skupnosti niti tepec, kdor o neki stvari drugače misli kot ostali. Tudi tedaj ne, kadar se zares moti. In da je zaverovanost samó v svoj lastni resnični ali namišljeni prav hujša zabloda kakor pa poštena zmeta. Da je različnost mnenj in raznoterost hotenj bogastvo vsake žive skupnosti ter jih zato ne smemo zatirati, temveč urejati in medsebojno čistiti in bogatiti. To pa moremo le, če v skupnosti vlada ljubezen, katere razlike ne motijo.“

8. Imate kakšne načrte za prihodnost?

„Omenil sem že knjigo o Kreku, ki jo pišem. Tudi zapiske za članke o politiki, ki bi jih rad napisal. S tem pa sem že tako preveč povedal, saj veste, da je prihodnost zelo zelo neprozorna.“

9. Ali bi hoteli še kaj dodati za zaključek najinega razgovora?

„Marsikaj bi lahko še dodal. Saj sem ob popraviljanju kritičnih odtiskov zopet ves v stvarini, ki jo v knjigi obravnavam. Vendar menim, da je za danes dovolj. Če boste želeli, pa se še dobiva, ko bo knjiga že med ljudmi in bo lahko tudi kdo od bravec prišel z vprašanjem, na katerega bi rad dobil odgovor.“

benikov. Spremnje komentarje za razumevanje je pripravil in podajal prof. Paul Cutter in sicer je izbral dela Gallusa in Dolarja. Hkrati je podal tudi prerez idejnih tokov na Slovenskem v šestnajstem in sedemnajstem stoletju. Centralna vladna informacijska služba v Washingtonu se je potrudila in posnela oddajo za ameriško evropsko radijsko mrežo Glas Amerike. Sledile bodo oddaje srbske pravoslavne liturgične in hrvaške operne glasbe. Izvajanje pevskih in glasbenih točk je prevzela glasbena fakulteta. Pred tem pa je ista radijska postaja že oddajala serijo češke in slovaške glasbe, vendar univerzitetni glasbeni institut še ni bil vključen.

— Ameriška vlada podpira s posebnimi štípendijami potovanja slušateljev univerz na razne znanstvene sestanke in zborovanja v inozemstvu. Za letošnje poletje je bilo odbranih lepo število slušateljev na slavističnih institutih, da gredo na poseben seminar, ki ga bo univerza v Michiganu priredila v Jugoslaviji. Spored seminarja zajema študij socialnih, političnih, filozofskih, verskih in literarnih razmer ter proučevanje navad, tradicij in folklorne jugoslovanskih ljudstev. Finančna podpora sloni na zakonu št. 480. Toda takih seminarjev in študijskih potovanj ne organizirajo samo univerze, ampak tudi zasebne ustanove. Tako se je neka velika potovalna družba odločila organizirati tritedensko študijsko potovanje v Rusijo in sicer kar tri: prvo bo v juniju, dve pa v avgustu. Podpora za vsakega udeleženca znaša 600 dolarjev. Za taka in podobna študijska potovanja posebej v vzhodnoevropske države je organizacija Ford letos podarila vsoto milijon dolarjev. Ob tej priliki je predsednik ustanove McGeorge Bundy izjavil, da je zelo primerno, če zasebne ustanove nakužujejo podpore. Pred leti je ameriški senat sprejel zakon Fullbright-Hayes za stalno izmenjavo slušateljev univerz med ZD in predeli Vzhodne Evrope. Tako je doslej nad 150 ameriških študentov obiskalo vzhodnoevropske države, od tam pa je prišlo doslej nad 200 študentov in sicer iz Poljske, Jugoslavije, Bolgarije, Češke in Slovaške. Po svoji strani pa bo tudi državno tajništvo izvedlo letno izmenjavo okrog 200 sovjetskih in 150 ameriških državljanov za študijska potovanja po deželi; trajajo dva do tri mesece.

— P. Vianson-Ponté piše v *Le Monde* (15. junija letos), kako se je v Parizu spreminjalo razpoloženje ob izbruhu sovražnosti med Izraelom in Egiptom in njegovimi zavezniki. Že pol leta je levičarski odbor izvajal akcijo zbrati milijardo frankov za vlado v Hanoju (Severni Vietnam je odklonil nabiranje prostovoljcev za boje v Južnem Vietnamu) in je do 30. maja nabral 130 milijonov, dočim je odbor za pomoč Izraelu v treh dneh nabral prvo milijardo frankov. V drugi polovici maja so prijatelji Severnega Vietnama sklicali veliko javno manifestacijo in po bučni propagandi se jih je res zbralo 3000, dočim je na prvi poziv prijateljev Izraela prihitelo na Elizeji manifestirat nad 30.000 Parižanov, med njimi največ mladine. Ob izbruhu krize okoli Izraela se je tudi nevarno skrhal levičarska fronta, ki je pod vodstvom Mitteranda nastopila pred nekaj meseci pri volitvah zelo uspešno proti de Gaulleu in so bili steber te fronte komunisti, radikali in socialisti. Toda radikali in socialisti so se takoj izrekli za Izrael (Guy Mollet), enako tudi Mitterand, mnogo pozornosti pa je vzbudilo, da se jim je pridružil tudi Mées-France. Razdelili so se celo člani de Gaullove vlade in samo nagli konec vojne je preprečil, da ni prišlo do hujših razkolov v vsem francoskem političnem življenju. Pozornost je vzbudilo dejstvo, da se je za Izrael izrekla (in s tem seveda proti komunistom) skrajna desničarska skupina, ki je močno zagovarjala rasizem in širila ostro antisemitsko propagando. Člani tega gibanja so se sedaj javno izražali, kako obžalujejo, da so Izraelci semiti.

SKRIVNOST CERKVE

Ob močni udeležbi, bilo je navzočih kakih petdeset oseb, med njimi več akademikov, je potekel zadnji večer Kulturne akcije, ki ga je priredil teološki odsek. Za uvod večera je predsednik SKA Ruda Jurčec pozdravil novoustanovljeni teološki odsek, ki je s tem večerom prvič stopil pred slovensko javnost. Poudaril je, da so laiki veseli tega dejstva, saj se v smislu novega duha, ki je zavel na II. vatikanskem koncilu, zavedajo svojega mesta in odgovornosti v cerkvenem življenju. Zato pozdravljajo lepo priložnost, ki jim jo je ustvarila Kulturna akcija, da morejo po posredovanju teološkega odseka poglobljati svoje teološko znanje in se tako usposablјati za mesto, ki ga zavzemajo v Cerkvi.

Na večeru je predaval začasni vodja teološkega odseka p. Kukovica DJ. V uvodu je naznanil, da je odsek sklenil svoje letošnje večere, ki jih bo približno pet do šest, posvetiti razmišljanju in študiju koncilске konstitucije o Cerkvi „*Lumen gentium*“. Teološki odsek smatra namreč, je poudaril predavatelj, da z ničemer ne more začeti boljše svojega dela pri SKA kot da primerno široko predstavi osrednji dokument II. Vatikanuma — nauk o Cerkvi, ki je hkrati tudi obenem ena izmed osrednjih tem sodobnega razglabljanja sploh. Prvi večer je bil omejen na prvo od osmih poglavij, ki jih obsega konstitucija. Seveda se na štirideset minutnem predavanju tudi eno samo poglavje tako bogatega dokumenta ne more v celoti obdelati, zato se je predavatelj omejil na tri teme: Cerkev kot nekaj zakrament, Cerkev in Sveta Trojica in biblične podobe za Cerkev.

Najprej je p. Kukovica razlagal, teološko utemeljeval stavek iz prvega člena: „Cerkev je v Kristusu nekaj zakrament ali znamenje in orodje za notranjo zvezo z Bogom in za edinost vsega človeškega rodu.“ Pokazal je kako je v bipolarni strukturi Cerkve — hierarhija in verniki — ki je za Cerkev kot sicer že za vsako zgolj naravno družbo, bistvena, Kristus privzel za znamenje in orodje odrešilnega srečanja med seboj in odrešenja potrebnim človekom vseh časov in krajev. Kadarkoli človek stopi z vero pred predstavnikom hierarhije se v tem srečanju izvrši simbolično in učinkovito srečanje med Kristusom in človekom. To pa se prav pravi, da je Cerkev nekaj zakrament, namreč učinkovito znamenje odrešenja. Cerkev seveda ni eden izmed zakramentov v običajnem

(KONGRES)

o tem, kaj sme iziti in kaj ne...“ Tako se cenzura, toliko osovražena že v srednjem veku, nadaljuje v Sovjetski zvezi in je na pragu v XXI. stoletju pri nas hujša kot je bila v dobi Matuzalema. Telo, ki je brez pravega obraza in bo jutri šlo, daje ukaze o tem, kaj je čiasno in nad časom ter presoja dobre knjige od slabih. Sovjetski pisatelj ne sme podajati sodbo nad moralo sovjetskega človeka in sovjetske družbe. Revije in založbe odklanjajo stotine rokopisov mladih, talentiranih pisateljev, ker vedo, da ne bodo smeli iziti v tisku. Na kongresu bodo med delegati pisatelji, ki dobro poznajo metode, kako se zavira svoboda izražanja v ruski literaturi, saj so sami izkušali, kaj se je godilo z njihovi rokopisi. Med njimi je množica takih, ki so pristali na črtanja in popravke in so njihova dela torej izšla okrnjena in oskrunjena. Skozi desetletja niso smele izhajati poezije Ahmatove in ko je Cvetajeva izdala pred deset leti prvi zvezek svojih poezij, je bilo potem uradno objavljeno, da se je pri tem zgodila velika politična napaka. Moralo je preteči dvajset in tudi trideset let, da smo mogli dobiti v roke spise Bunina, Bulgakova, Platonova, Mandelstama, Voločina, Gumilova in Kljuseva. Še dlje je trajalo, da smo izvedeli, kaj je v emigraciji napisal Remizov. Bilo je prepovedano glasno izgovarjati Pasternakovo ime in šele po njegovi smrti smejo izhajati njegova dela in njegove verzze slišimo danes celo na uradnih prireditvah.“

Res je danes v Sovjetski zvezi tako, da velja za naš čas Puškinov verz: „... dovoljeno je ljubiti samo mrtve...“

Nad sovjetskimi pisatelji se uveljavlja nasilje, ki je drugod neznano. Rusija se je danes uklonila ukazu, da se mora pisatelj ravnati po tem, kaj je dovoljeno in kaj je prepovedano pisati.

„Bili so časi, ko je ruska literatura bila na višku in je vodila svet. Danes je ravno narobe in nanjo gledajo kot na siroto. Ali se še kdo spominja, kakšen je bil v 19. stol. vpliv Dostojevskega na svetovno literaturo... Danes izhajajo sicer njegova dela, vendar korigirana... Naloga pisateljske organizacije bi bila, da bi ustvarjalce zavarovala, dogaja pa se ravno nasprotno. Preteklost je polna dokazov, kako so pisatelje prisilili k molčanju ali pa jih celo pogнали v smrt neznanu kje. Kdo ve danes, kje so grobovi Bebelja, Mandelstama, Pilnjaka, Tabidza in Zabolotskega? Po 25. kongresu partije se je dvignila zaveza in je bilo ugotovljeno, da je nad šeststo mladih pisateljskih talentov izginilo po temničah in koncentracijskih taboriščih. Ali se kdo zaveda pomena njihove izgube za ruski in svetovni svet duha in kulture? Vse je poklala policijska aktivnost Jagode, Ježova, Berije, Abakumova. Zato terjam, da kongres doda členu 29. pravil določbo, da mora zveza v bodoče zavarovati pred preganjanjem in obrekovanjem vse svoje člane in jih tudi ubraniti pred sodnijskim in policijskim preganjanjem zaradi pisateljskih stvaritev. Zveza mora preprečiti vse nezakonite ukrepe proti pisateljem.“

„Sam sem popolnoma miren! V vseh okoliščinah bom izpolnjeval svoje dolžnosti kot pisatelj in upam pri tem na uspeh. Vsekakor bom pri tem bolj učinkovit po smrti kot pa sedaj, ko sem živ. Nikdo na svetu ne more preprečiti resnici poti do zmage! V tej borbi sem pripravljen iti zanjo v smrt Vsekakor je bilo doslej že toliko dokazov za to, da ne smemo ovirati delo peserisa pisatelja, dokler je živ. V vsej naši preteklosti temu podobni dogodki niso olepšali naše zgodovine.“

pomenu besede, kot da bi bila Cerkev osmi zakrament ali kaj podobnega, ampak je trajna institucija, iz katere potekajo posamezna sredstva odrešenja, namreč simbolična, učinkovita prehodna dejanja, ki naklanjajo Kristusovo odrešenje človeštvu. Tako je Cerkev torej nekaj osnovni zakrament.

Druga tema je bila posvečena odnosu Svete Trojice do Cerkve. Predavatelj je, naslanjajoč se na koncilski tekst in Pavlov nauk v izrazito ekleziološkem pismu Efežanom pokazal, kako so pri zamisli, ureditvi in vodenju Cerkve udeležene vse tri božje osebe, včasih skupno, včasih posamič. Cerkev je skrivnost, katere zadnji temelj in končni smoter je v Sveti Trojici, od katere izhaja in v katero se vrača. Tako je Sveta Trojica za kristjana ne le najgloblja dogma, ker odkriva najglobljo skrivnost, notranje življenje božje, temveč tudi temeljna za umevanje dinamike odrešilnega božjega dela.

Predmet zadnje teme so bile različne biblične podobe za Cerkev, ki jih koncil na tem mestu kratko omenja: Cerkev kot ovčji hlev, čreda, kot božja njiva, božja stavba in kot neomadeževana nevesta brezmadežnega Jagnjeta. Nekoliko podrobneje je predavatelj razvil podobo Cerkve kot Kristusovega skrivnostnega telesa, te brez dvoma najbolj sintetične in najgloblje biblične podobe za Cerkev. Koncilsko besedilo nakazuje dva bistvena dopolnjujoča se vidika te podobe: organska vez, ki povezuje glavo z udi in zadnje počelo edinosti notranje nerazvezljivosti — Sveti Duh.

Po kratki debati se je predsednik Jurčec zahvalil predavatelju za predavanje, prisotnim pa za lepo udeležbo in s tem zaključil večer.

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

p r e d i z i d o m

V i n k o B r u m e n

I S K A N J A

z b i r k a e s e j v

(Delo je prejelo Velikonjevo literarno nagrado za leto 1965)

T i s k a s e

M E D D O B J E X, 1-2

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA se lepo zahvaljuje vsem, ki so že poslali odgovore na našo anketo. Iskreno želimo, da bi se jih odločilo še več in sicer čimprej, da bo potem dovolj časa za študijsko obdelavo.

GLAS vam hoče služiti vsestransko po svojih močeh. Zelo mnogim ga pošljamo brezplačno, da bi jih ohranili v zvezi s slovenskim kulturnim ustvarjanjem in sodobnimi miselnimi tokovi v svetu. Res pa je, da nas vsak izvod stane vsaj 40 pesov in pri tem si lahko tudi sami zračunute, koliko znese to za pribl. 20 števil v vsakem letu. Naj nas podpre, kdor more in kolikor more — nam pa bo to dokaz, da se bori za vaše in naše duhovno bogastvo tudi GLAS.

NEVIHTA OKROG JERUZALEMA

KONEC ALI ZAČETEK

Arabsko-izraelska tragedija v borbah okrog Jeruzalema in na Arabskem polotoku pomeni veliko nesrečo za vse prizadete narode v Sredozemskem bazenu, za sovjetsko vojaško in diplomatsko strategijo pa po letu 1945 prvi velik poraz. Ali bo tudi odločilen? Če bi veljala stara merila, bi mogel pomeniti začetek nove dobe v smer utrjevanja miru, če pa bodo obveljale metode komunistične strategije, potem še nismo na koncu težkega in nemirnega sna, ampak na pragu preobratov, ki bodo pokazali svojo pravo naravo že po tem, če se bodo razvijali v naglem, od Moskve diktiranim tempu. Gotovo se je tokrat odprla globoka rana v svetovni politiki in bi moral biti odmerjen zadosten čas za celjenje in zdravitve, vendar ni skupnega zbora zdravnikov — ali so ti vsaj še daleč nekje za obzorjem.

EAST OF ADEN...

Verjetno bo držalo, da sta bili glavni poraženki v drugi svetovni vojni Anglija in Francija. Sicer se rado poudarja, da je bil temeljito poražen in zatrt nemški nacizem, vendar je ta umrl samo na nemških tleh — za koliko časa? — živi pa naprej v Sovjetski zvezi in vseh državah za železno zaveso, tudi v Jugoslaviji, in mu je ime komunistični imperializem. Ko pa propadajo velike države, se to ne dogaja čez noč. Konec druge svetovne vojne je bil sicer že leta 1945, vendar vojno stanje formalno še ni zaključeno, ker z Nemčijo še ni bila npr. podpisana niti mirovna pogodba. Ker se po maju 1945 vojskovanje na svetu dejansko niti za en dan ni poleglo (osvobodilne vojne, gverile), je torej prvemu zatonu Anglije in Francije leta 1945 (obe sta izgubili kolonialne imperije) treba priključiti še drugo ali tretjo krizo — obe sta leta 1956 ob Suez skušali ujeti korak in tam izsiliti zgraditev nove osi za tako ravnotežje v svetu, ki bi bilo še hrbenica njune oblasti v prednji Aziji tja do Pacifika. Takrat sta ZDA in Sovjetska zveza zadavili tak poskus — in kar je sledilo, je samo še pospešilo nagli konec francoskega imperija v Afriki.

Nauk takratne krize okrog Sueza je bil porazen. Takratni predsednik londonske vlade Eden ni doživel samo živčnega zloma, ampak zlomila se je tudi os, ki je še ohranjala skupaj angleški commonwealth. Že Macmillanova konservativna vlada je začela zatrjevati, da Anglija ni več sposobna ohranjati svojih pozicij v okviru commonwealtha "east of Aden — vzhodno od Adena", sedanja delavska vlada pa se je ob krizi v Vietnamu znašla v še hušjem precepu, ker je levo krilo delavske stranke terjalo prelom z ameriško zunanjo politiko; da bi v Londonu krili umik, so se želeli vsaj dovolj častno vključiti v skupen evropski gospodarski trg. Toda de Gaulle — in za njim mogoče že Moskva — Angliji ne odpre vrat v Evropo?

Narasačajoča kriza v Vietnamu pa je grozila izročiti preveč strateških področij komunistični vladi v Aziji. Velik del commonwealtha (Avstralija, Nova Zelandija in počasi sama zase tudi Indonezija) se je že priključil ameriški obrambni fronti v Vietnamu. Če bi se Angliji izvil iz rok še Aden in če bi se celo potrdilo, da Anglija in s tem Evropa vzhodno od Adena v azijski politiki nič ne pomenita, bi zaradi prevelikih in preveč narasačajočih bremen v Pacifiku in Aziji ZDA morale misliti na umik iz Evrope... in čez nekaj let tudi iz Azije v izolacijo, edini res glavni cilj vse komunistične politike v Aziji in Evropi.

SPLETKE ZA TISOČ IN ENO NOČ

Aden je bil angleško oporišče za kontrolo nad prednjo Azijo in za prometne zveze tja do Pacifika. Po letu 1956 pa je postal tudi boleča točka za Egipt in z njim vse arabske države okoli Arabskega polotoka (vsega 13 držav). Nasserjevo maščevalnost nad porazom v letu 1956, ko so izraelske vojske prvič pridrle do kanala ob Suez, je z vso močjo Moskva podprla. Ko bi arabske države najbolj rabile socialno in kulturno podporo, so sovjeti samo Egiptu za zažiganje požarov dali orožja za nad milijardo dolarjev. Ker so tekme med arabskimi narodi polne spletk (Orient), ki po obsegu pressegajo najbolj fantastična razmerja pravljic iz ene in tisoč noči (za sestanke voditeljev arabskih držav velja pregovor: shajajo se zato, da si priznajo popolno soglasnost v tem, da se med seboj v nič-

mer ne strinjajo), je bilo za račune sovjetske lokavosti pač odprtih dovolj meja. Tokrat so zaigrali na Nasserjevo karto.

Proti Nasserju je bil glavni igravec za vodstvo vsega arabskega sveta saudski kralj Feisal. Dva tedna pred izbruhom novih junijskih sovražnosti okrog Sueza in Jeruzalema, se je Feisal mudil v Londonu, kjer so ga slavili in častili čisto po pravih orientalskega potentatstva. New Statesman je prvi objavil, da je šlo za ustanovitev federacije Arabskega polotoka, ki bi ji predsedoval kralj Feisal, naslednik vseh pravih naslednikov preroka Mohameda in njegovih potomcev. Pred takim vladarjem z aureolo Meke bi Nasserjev sloves skopnel kot sneg na soncu... Ob njem pa so bili v Kairu zapeljivci iz Moskve in ko se je načrt za novo arabsko federacijo že skušal zasidrati v stvarnost, je Nasser sprožil krizo okrog zaliva pri Tiranu ter ob vходу do izraelskega pristanišča Eliath v Rdečem morju. To pa je po določilih mednarodnega prava že pomenilo pravo vojno dejanje — do pravega dejanja pravzaprav pa več ni prišlo, ker je glavni izraelski sunek proti egipčanskim silam trajal samo štiri ure, dasi se je zmaga potem do konca oblikovala še štiri dni. Ruski, komunistični sen je sprhnel v tisočinki pravljice iz ene noči, in v prah je sprhnela ruska milijarda dolarjev samo v Egiptu.

LENINOVA PREROKBA

Po oktobrski revoluciji 1917 je Lenin prezmagovite tovariše miril, ko so hoteli svojo revolucijo takoj raztegniti na ves svet. Trocki je opozarjal na razruvanost v poraženi Nemčiji, ki da je bila bajne godna za takojšnjo uvedbo komunistične oblasti. Toda Lenin jim je odgovarjal: „Nasha pot v Pariz in London gre čez Peking, Novi Delhi, Kairo...“ Kar je bil Balkan s svojimi homatijami v 19. stoletju za Evropo in ves svet, to postaja danes južni del Azije — veliko operacijsko področje za raztegnitev brezrazredne oblasti nad vsem svetom; včasih je Balkan služil raznim načrtom za grabljenje oblasti nad vso Evropo, danes pa požari v daljnji Aziji dejansko odpirajo pot za enako rdečo nadoblast najprej nad Evropo in potem nad vsem svetom.

KOSYGINOVI SMEHLJAJI

Kdor je kdaj pozorno opazoval dosedanje fotografije Kosygina po listih, je mogel opaziti, da se nikdar niso njegove ustnice razklenile v vsaj rahel, prijazen smehlaj — ne, njegov obraz je bil trd, kakor je bil okostenelo mrtvaški obraz cesarja Karla V. (umrl 1558), ko si je nekaj tednov pred smrtjo organiziral slovesen pogreb — sam je korakal za svojo krsto na čelu vseh dvorjanikov med petjem psalmov in valovanjem škofovskih in kardinalskih miter. Enako mrtvilo ob v notranjo hromost in zazrtost pogreznjenega obraza je bilo opaziti na Kosyginovem licu, pa naj se je na državnih obiskih sprehajal po Parizu ali Londonu. Da bi zatrle tudi najmanjši izbruh človečnosti vsaj v ostrih zobeh, so se še nosnice zagrizle v omrtvelost, da je sililo na površje spoznanje: te nosnice ne znajo več dihati. Res prava podoba marmornatega ali bronastega ki-pa na pročelju kake srednjeveške katedrale.

Toda po porazu sovjetskega orožja v nevihti okrog Jeruzalema se je Kosyginov obraz razklenil. Ko je predsednik alžirske republike Boumedienne priletel v Moskvo vprašat, zakaj je poleg sovjetskega orožja odpovedala potem še sovjetska diplomacija, ga je sprejel na letališču sam Kosygin. In zgodil se je čudež: Kosyginov obraz je zažarel in smehljaju in fotografiji so ga z vseh strani lovili, kakor da bi si želeli razložiti pomen tega čudeža... In kaj vse je bilo v nasmehu! Kar žarelo je: nekdo se je pravkar ujel in flagranti — ujeli so tatu... ujeli so potološkega nesrečneža, ki je pravkar zažgal celo mesto, razlil ogenj na celo domovino, podstavil dinamit za eksplozijo enega, dveh, treh kontinentov — pripravil vse potrebno za apokaliptični konec vsega sveta.

Toda ujel se je in flagranti... Malo je manjkalo, da mu ni uspelo.

In kaj bo z Adenom in svetom tostran in onstran meje novega ravnotežja svetovne politike... Seveda se bo govo-

Konec maja je bil v Celju kolokvij arheološkega društva Slovenije, na katerem so obravnavali vse vidike zgodnje antike na Slovenskem. Kolokvij so sklicale slovenske zgodovinske ustanove in se ga je udeležilo 40 arheologov iz Slovenije ter 10 gostov zgodovinarjev iz Hrvatske, Avstrije in Madžarske. Na dveh dneh kolokvija so obravnavali 35 tem, ki so bila podajana razdeljene po komisijah in sekcijah. Vsi pa so služili ugotavljanju rimskih spomenikov na slovenskih tleh. — To pa je bil dejansko že četrti kolokvij te vrste ter se je medtem podrobno obravnavanje razširilo že na sosedne pokrajine Slovenije. No koncu so vsi udeleženci napravili skupno ekskurzijo k rimskim spomenikom južne Savinjske doline, ter je ogled zajemal gomilsko grobišče v Preboldu, antične spomenike v Šempetru in rimsko legijsko taborišče v Polzeli.

— Tretji zvezek bratislavske revije Mlada tvorba (maj 1967) prinaša 12 strani posvečenih prevodom iz slovenske književnosti. Najprej so dali prostor pesniku Kajetanu Koviču in besedilo pospremil s kratko pesnikovo biografijo. Sledi esej Cirila Zlobca „Slovenska poezija - danes“, ki mu je priključenih pet pesmi Gregorja Strniše, pa tudi tu ni imena prevajavca. Odlomek iz „Babilonskega stolpa“ Vladimirja Kavčiča je pa prevedel Vatislav Hečko, lektor za slovenski jezik na univerzi v Bratislavi. Takoj namreč sledi Hečkov esej „Slovenska literatura nekoč in danes“, vendar je čudno, da ime avtorja ni navedeno. Božidar Borko se ob tem vprašuje, kaj bi moglo biti vzrok, da je ime izpadlo.

— Društvo slovenskih književnikov je v Piranu postavilo dom za slovenske pisatelje. Vendar poslojje ne bo samo last Slovencev, ker so v Pragi sklenili prizidati še nekaj prostorov in poslojij za češke književnike. Oboje so slovesno odprli 13. maja. Dom je pri Belem križu nad Piranom.

— Celje je sredi maja imelo zanimivo pisateljsko prireditev. Sklicali so se stanek upokojenih pisateljev in prosvetnih delavcev, kjer so svoja dela brali Stane Trček (Robanov kot), Metka Rajnerjeva (Pesmi za otroke) in Franjo Roš (Usodni Djerdap).

— Predstavniki Združenja poklicnih gledališč so se zbrali ob času Šterijinega pozorja v Novem sadu na občni zbor. Razpravljali so največ o finančni krizi, ki ovira razvoj gledališča in o samoupravi posameznih gledališč. Za bodoča štiri leta je občni zbor izvolil novo vodstvo, ki ga sestavljajo: Miša Hadžič kot predsednik (upravnik novosadskega gledališča); prvi podpredsednik je Sveta Jovanović, pomočnik direktorja Drame

Spinovih oča nepismen, bi utegnilo biti verjetneje obratno: da so ta pripovedovanja prav tista folklorna tla, ki so dala tudi Levstikov literarni cvet. Vsekakor: ta pripovedovanja, ki jih bo govoril Vombergar sam, bodo središče tega Krpanovega večera. Morda bodo pomenila veliko literarno zgodovinsko novost, vsekakor pa bodo vsaj podoba in obenem že nakazilo smeri, kje naj narodopisci doma iščejo, ugotove, potrde, zavržejo ali vsaj dopolnijo to gradivo.

Druga novost pa pravzaprav ni več novosti: ko me je notar Jože Lesar opozoril, da ima pri sebi pripravljen za tisk ogromen rokopis Zgodovine Ribnice in nje okolice, kakor jo je napisal rajni dekan Skubic, išoč gradivo po starih knjigah in urbarjih je zasledil v njej tudi mnogo omemb nekdanjega „tihotapstva s soljo“, kot ga poznamo mi iz Krpana. Nam se čudno zdi, da bi predstavljala sol tako vrednoto, da jo je bilo treba tihotapiti z nevarnostjo ječe. Izpisal mi je te podatke in mi jih poslal v uporabo, za kar sem mu hvaležen. Tedaj sem mislil, da je to novo odkritje k gradivu za zgodovinsko razlago Krpanove vsebine. Toda po posredovanju univ. prof. dr. Jevnikarja iz Padove sem dobil izpise iz Paternujeve izdaje Krpana za Klasje, kjer govori o tej tradiciji s soljo že v starih časih, še celo pa po francoski okupaciji. Naslanja se le na tiskane vire. Ker pa so Skubicevi podatki vzeti tudi iz urbarjev, naj bodo dopolnili k motivu, ki je v literarno razlago Krpana prišel doma šele v povojnih časih, pa je nam v emigraciji še neznana.

Povezavo in komentiranje teh dveh „novosti“ bom skušal podati na tem predavanju, ki ga bodo uvedli fragmenti odlomkov Severjeve, Lipahove in drugih recitacije na ljubljanskih ploščah. Mislim, da bi bilo lahko koristno naši šolajoči se mladini, učitelstvu v globlje razumevanje tega prvega slovenskega pripovednega mojstrskega dela, vsem pa uvod v bližajočo se krstno predstavo Vombergarjeve dramatičizacije, ki bo prevzela marsikak motiv iz tega „predlevstikovega krpana“!

Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani, po rodu Srb; drugi podpredsednik je Šukri Alfovič, direktor gledališča za šiptarsko in turško narodnost v Skopju. Slovensko gledališko dejavnost torej zastopa — Srb...

— Med vodilne violiniste štejejo v Ljubljani Dejana Bravničarja, med pianisti pa zavzema podoben sloves Aci Bertonec. Nedavno sta bila na turneji po Sovjetski zvezi, v maju pa odpotovala na desetdnevno turnejo ne češko.

— Mariborski učiteljski inštituti so bili na obisku v Gradcu, kamor jih je povabila tamkajšnja deželna vlada. Pripravili so tudi dva koncerta in nastop folklorne skupine. Želi so velik uspeh. Graško učiteljski inštituti pa so obljubili, da bodo kmalu obiskali Maribor.

— Pri založništvu Tržaškega tiska je nedavno izšla kot brošura na 24 straneh drobnega tiska razprava Zorka Jelinčiča „Razvoj slovenskega ribištva“. Dejansko pa je razprava o starodavnem čolnu slovenskih ribičev „čupi“.

— Pri založbi Gugnali v Modici je izšla nedavno brošura „Alojz Gradnik il poeta dell'anima italo-slava“, ki jo je

napisal tržaški profesor slavist Umberto Urbani. Pri natisu pa so se vrinile hude napake, ker avtorju peša vid in ni mogel opraviti vseh korektur, kakor bi bilo treba. Tako nekatere napake naravnost spreminjajo smisel, tako npr. Ziate lestve namesto Zlate lestve. Profesor Urbani zelo dobro pozna slovensko slovstvo, saj je po rodu iz Istre (Urbančič) in je bil med okupacijo od 1941 do 1943 cenzor na visokem komisariatu v Ljubljani.

— Francoski pisatelj moderne smeri Claude Simon je v prvi polovici maja obiskal Ljubljano, kjer je imel več predavanj v dvorani Društva slovenskih pisateljev. Mladi romanopisec je zaslovel pred leti z romanom „La route des Flandres“. Pripada smeri novega romana ali „protiromana“, vendar se v tehniki drži bolj Prousta in J. Joycea kot pa Robbe-Grilleta ali Nathalie Sarraute.

— Umrl je v Belgradu Pavel Holotkov, ki je bil v letih 1925-1928 tudi član ljubljanske Opere. Rodil se je v Rusiji leta 1888 in je po oktobru 1917 odšel v tujino, kjer je nekaj let nastopal na odrih oper v Nemčiji, dokler ni leta 1921 postal član belgrajske opere, kamor se je vrnil po letu 1929. Nekaj časa je bil tudi član opere v Skopju.

(NEVIHTA)

rilo, da se bo nadaljevala tekma za posest „bogatih petrolejskih vrečev“, dasi je že dolgo znano, da so petrolejska polja po vsem svetu toliko narastla, da so zapadni zavezniki ohranjali trg arabskim petrolejskim lordom v Arabiji in drugod samo za to, da bi tako prišlo vsaj nekaj sredstev za napredek med te nerazvite narode. Dasi so bile to milijarde „kapitalistov“, so vendar pomenile kljub temu nekaj več koristnega kot pa milijarde orožja, s katerim pa so si sovjeti hudo, hudo sami ožgali prste — na srečo vsega človeštva.

In mir — kajti politiki se vedno bore za ohranitev naj-

vočje dobrine sveta in vsega človeštva — miru...

Če je bil mir dosedaj že podoben premraženemu dojenčku, potem so mu v krizi okoli Jeruzalema slekli še zadnji haljico. Kot prva reakcija se je pa le zjasnilo — mogoče za hušji pretres: nenadno sta se po dolgem času spet sešla na tajne pogovore ameriški ter komunistični kitajski veleposlanik v Varšavi (usiuhaje so se vlekli že dvanajst let, pa so sedaj nenadno spet oživel). Mnogo bolj pretresljiv pa je dogodek v kitajskih stepah Sinkiang, kjer so atomski strokovnjaki sprožili prvo kitajsko hidrogensko bombo.

Ali so na obzoru kralji z vzhoda in zahoda, ki bi ubogemu, golemu detetu miru prinesli dovolj obleke in darov, pa je poglavje za drugačna, nova razmišljanja.